

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ МИЛАНКЕ СТАНКИЋ
-обавезна садржина-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовao комисију 13.9.2013. Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду Допис број 03-1363/2
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: Др Љиљана Петровачки, редовни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (2009) ментор Др Гордана Штасни, ванредни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду (2013) Др Драгана Вељковић Станковић, доцент за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Методика наставе, Филолошки факултет, Универзитета у Београду(2012)
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Миланка (Ратко) Станкић , девојачко Кочић
2. Датум рођења, општина, Република: 12.5.1964. Бачка Топола, Република Србија
3. Година уписа на магистарске студије, смер/усмерење, број положених испита и просечна оцена 1996, Српски језик и лингвистика, 5 положених испита, просечна оцена 9,00
III НАСЛОВ МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ: Култура изражавања у настави српског језика у основној школи
IV ПРЕГЛЕД МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл. Магистарски рад има 160 страна. САДРЖАЈ (2) САЖЕТАК (5-6) УВОД (6-9) ПРВИ ДЕО (9-54) 1. МЕТОДИКА РАЗВОЈА ГОВОРА КАО НАУЧНО-НАСТАВНА ДИСЦИПЛИНА 1.1. Развој говора у вишим разредима основних школа – предмет и задаци

- 1.2. Општа питања развоја говора
- 1.3. Теорије о развоју говора
- 1.4. Комуникација
- 1.5. Језик као симболички систем
- 1.6. Језик и говор
- 1.7. Правила употребе језика
- 1.8. Технике дисања и култура изражавања
- 1.9. Негативни утицаји на развитак говора
- 1.10. Развој ученичког речника и значење речи
- 1.11. Комуникативне и приватне функције говора
- 1.12. Основна начела васпитно-образовног рада на развоју говора и писма

ДРУГИ ДЕО (61-103)

2. ИСТРАЖИВАЊЕ УЧЕНИЧКЕ КУЛТУРЕ ИЗРАЖАВАЊА

- 2.1. Методичке смернице и израда одговарајућих вежби
- 2.2. Општи принципи развијања ученичке културе изражавања
 - 2.2.1. Обрада лирике
 - 2.2.2. Изражајно читање као подручје културе изражавања
 - 2.2.3. Корелацијско-интеграцијски методички поступци у неговању културе изражавања
 - 2.2.4. Тумачење драмских текстова као вид развијања културе изражавања
- 2.3. Примењени методички поступци у настави српског језика
 - 2.3.1. Драматизација текста „Прва бразда“ као начин развијања ученичке културе изражавања у петом разреду
 - 2.3.2. Корелацијско-интеграцијски приступ у организовању припрема за извођење екскурзије у функцији развијања културе изражавања у 6. разреду
 - 2.3.3. Обрада народне песме ускочког циклуса „Иво Сенковић и ага од Рибника“ у функцији развијања културе изражавања у 7. разреду
 - 2.3.4. Расправа у функцији развијања културе усменог изражавања у 8. разреду
- 2.4. Тестирање и тестови у функцији развијања културе изражавања
- 2.5. Стандарди
- 2.6. Резултати
- 2.7. Утицај медија и информатичких технологија на културу говора

ТРЕЋИ ДЕО (107-140)

3. ПРИМЕЊЕНИ МЕТОДИЧКИ МОДЕЛИ

- 3.1. Примењени корелацијски поступци у уводном делу часа српског језика
- 3.2. Језичкостилска анализа као интеграциони чинилац интерпретације књижевног текста на примеру Плаве џамије Милорада Павића према моделу „Корак ка култури“
- 3.3. Изложба као начин повезивања различитих дисциплина у функцији развијања културе изражавања
- 3.4. Амбијентална настава у функцији развијања културе говора
- 3.5. Развијање културе изражавања радом на часовима ваннаставних активности
 - 3.5.1. Библиотекарска секција
 - 3.5.2. Развијање културе изражавања на часовима додатне наставе

- 3.5.2.1. Укрштенице
- 3.5.2.2. Асоцијације
- 3.5.2.3. Прикупљена грађа за ученички Речник локализама
- 3.5.2.4. Усвојеност појмова из Читанке за пети разред „Чаролија речи“

ЧЕТВРТИ ДЕО (140-160)

4. ЗАКЉУЧАК (151-155)

5. ЛИТЕРАТУРА (155-160)

Табеле у раду

Укупно има 12 табела у којима су приказани резултати истраживања и анализа истраживања

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ:

Магистарска теза Миланке Станкић обима 160 страна комјутерски сложеног текста преставља резултате лингвистичко-методичких истраживања у вези са ученичком културом изражавања у реалним школским ситуацијама на часовима редовне наставе и ваннаставних активности. Магистарска теза нуди конкретне методичке моделе за обраду наставног садржаја из области културе изражавања у предметној настави српског језика у вишим разредима основне школе.

У уводном делу тезе постављени су јасно и прецизно циљ и предмет методичког истраживања. Циљ рада јесте да сагледа проблеме у наставном подручју Култура изражавања и да понуди конкретне методичке моделе за обраду наставног садржаја из те области у предметној настави од 5. до 8. разреда у основним школама. Методе рада засноване су на снимању стања ученичке културе писменог и усменог изражавања. Резултати рада представљени су углавном дескриптивним методама, где је било могуће примењена је статистичка метода.

Први део магистарске тезе бави се теоријским разматрањем проблема методике развоја говора као научно-наставне дисциплине где кандидаткиња описује и дефинише појмове као што су: развој говора, комуникација, функције говора, основна начела васпитно-образовног рада на развоју говора и писмености. На основу увида у литературу, Миланка Станкић приказује неке од теорија о развоју говора а затим истиче негативне утицаје на развитак ученичког говора, где показује да се методичка литература, а посебно ученички уџбеници, недовољно баве развијањем културе изражавања, нарочито усменог изражавања.

Други део тезе промишљен је на основу сагледавања концепције подручја културе изражавања у наставним програмима као јединственог наставног корпуса са свим његовим специфичностима. Приступ и овом делу је теоријско-емпиријски. Кандидаткиња, на основу свог вишедценијског рада у наставном процесу, процењује одређене методичке смернице и принципе који су истраживани приликом израде конкретних методичких модела за развијање културе изражавања. У овом делу тезе Миланка Станкић се бави истраживањем значаја изражајног читања, корелацијско-интегративним методичким поступцима и креирањем конкретних ситуација које би могле да побуде интересовања и жељу код ученика основних школа за правилним и лепшим изражавањем као и самосталним учењем језичке грађе српског језика. Овај део тезе битан је и због осврта на Образовне стандарде за Српски језик који не дефинишу културу изражавања као посебну наставну област у оквиру предмета Српски језик што недвосмислено сведочи о односу небриге према језичкој компетенцији ученика. Посебна вредност овог дела тезе јесте иновативни приступ екскурзијама које кандидаткиња посматра као добар начин развијања, поред опште културе, и културе говора. У овом делу тезе проналазимо и решења за рад на часовима српског језика где се тежиште са механичког запамћивања језичких закона помера на живи говор где ученици могу функционално повезати наставу књижевности са наставом граматике, а сагледан је и утицај медија и информатичких технологија на културу говора наших ђака. Овако обједињен приступ спровођењу конкретних циљева приликом обраде наставних тема на часу доприноси већој активизацији ученика у целокупном наставном процесу.

Трећи део тезе представља, чини се, најзначајни део укупног рада јер се бави примењеним методичким моделима који су настали на основу емпиријских истраживања и искустава кандидаткиње. Примењени корелацијско-интегративни поступци за развијање културе говора ученика основних школа у вишим разредима јесу разноврсни и Миланка Станкић показује начине како изложбе, амбијентална настава, прославе значајних датума, ваннаставне активности и др. могу бити нове ситуације којима се подстиче језичка рецепција и продукција ученика. Из овог дела видљиво је да се савремени методички системи као учење путем откривања, проблемска и програмирана настава, индуктивно-

дедуктивни поступци морају више примењивати у наставном процесу и да сами наставници морају бити спремни на целоживотно усавршавање како би били спремни и за изазове савремене школе. Нови Закон о основама система образовања и васпитања из 2013. их на то и обавезује. Миланка Станкић у овом делу своје магистарске тезе нуди и примере на који се начин могу припремати дидактичка средства за часове српског језика који имају за циљ развијање културе изражавања. Илустрацијама из праксе, кандидаткиња обogaђује овај део тезе.

Миланка Станкић настојала је методички детаљно да разрађује теме из културе говора и као добар наставник процењивала је успешност својих понуђених модела што значи да се бавила и самоевалуацијом својих поступака које је применила у наставничкој пракси. Дугогодишњи рад са ученицима у основним школама видљив је као драгоцену искуство које је кандидаткињи помогло да реализује своју тезу упркос неких теоријских мањкавости.

Комисија је као посебну вредност тезе оценила резултате рада са ученицима у ваннаставним активностима које су у школама запостављене, а могле би да допринесу развоју низа позитивних особина младих и помогну им да уз језичку компетенцију стекну и знатан културни капитал. Истраживачки и креативан рад ученика могућ је ако ученици раде на темама по сопственом интересовању и ако се њихов рад уважава у хуманој интеракцији са наставником или другим активним ученицима, показује Миланка Станкић..

Дидактичко-методички и стручно-емпирисјки проблеми засновани су на обимној литератури, чији попис чини посебну вредност тезе јер може бити од велике помоћи свима који желе да се посвете развијању културе говора ученика. Одабрана литература обухвата 99 библиографских јединица од којих су 9 од саме кандидаткиње, што сведочи да се она овом темом бави истраживачки дуги низ година.

VI. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Теза је својим садржајем обратила пажњу на подручје културе изражавања у настави српског језика и упозорила на запостављање ове функционално најзначајније наставне области јер она значи примену знања ученика и из језика и из књижевности. На основу релевантне литературе и самосталног сагледавања наставне праксе, Миланка Станкић је понудила конкретне методичке поступке којима би се могао осавременити наставни процес, првенство већом мисаоном и вербалном активизацијом ученика. Уз перманентне подстицаје за конструктивни сараднички рад на часовима српског језика, али и на часовима осталих предмета, бољом применом и креативном употребом знања из језика, могли би се постићи бољи резултати. Лакше би се усвајали разноврсни облици језичке комуникације. У тези је видљиво колико се кандидаткиња труди да осмисли нове, успешне поступке за развијање културе говора ученика и како притом примењује и нове форме у индивидуализацији наставног процеса.

Кандидаткиња Миланка Станкић у својим истраживањима дошла је до закључка да евалуација културе изражавања ученика још није ни почела, да се сондирање терена и стандардизација културе изражавања тек очекује јер Министарство просвете нема довољно новца за таква истраживања. Ученички уџбеници све чешће у својим називима немају одредницу култура изражавања, наставници због обимности књижевног и језичког градива не успевају да реализују неопходне говорне и писмене вежбе, медији врше негативан утицај на ученички говор, наставници ни сами немају потребне комуникативне вештине - само су неки од узрока лоше језичке културе ученика. Наставник, као покретач наставног процеса, мора да се мења, да се и сам образује и стиче бољу језичку компетенцију како би задовољио и законске норме које се постављају пред њега, али и изазове које жив наставни процес захтева. Стандарди компетенција наставника дефинишу две основне – да зна своју научну област и да уме да повезује научне области других предмета и интегрише их у наставу. Кандидаткиња Миланка Станкић врло добро разуме овај задатак просветних радника и студиозно се бави у магистарској тези истраживањем и анализом начина да се тај захтев у потпуности спроведе у пракси. На основу врло живописних начина рада на часовима редовне и ваннаставне активности, култура говора ученика може да се развија управо према моделима које нам ова теза нуди. У 12 табела које се налазе у тези дати су резултати и анализа емпиријских истраживања који се тичу писања смс порука, нпр. грешака које се у њима налазе, резултата PISA тестова, усвојености знања и вештина на часовима српског језика, тестирања на завршним испитима, статистичких података везаних за усвојеност појмова из Читанке за пети разред.

Магистарска теза **Култура изражавања у настави српског језика у основној школи** може бити значајно полазиште за нове истраживаче и неки нови методички рад који би био утемељен на новим методичким поступцима у развијању ученичке културе говора. То би унапредило наставу српског језика, нарочито у основним школама, мада теза има и врло конкретних методичких поступака који су применљиви и у наставном процесу у средњим школама, као расправа, нпр.

Својом примењеном корелацијом може бити зачетник неких нових начина рада у настави и својим предлогом да се уведе већи број часова српског језика у наставни процес, а изучавања српског језика на све академске смерове, може утицати и на националну стратегију о интегративној настави која је у току, али и на очување српског језика као тековине културе и националног идентитета.

VII. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Магистарска теза Миланке Станкић има јасно и логично одвојене целине. Тематски је сређена и прегледна. Пратећи пријаву тезе, кандидаткиња је остварила већину циљева и задатака које је планирала. У методици српског језика има врло мало радова који се баве културом

изражавања, те је стога кандидаткиња била самостална у процењивању овог подручја и у знатној мери ослањала се на своје дугогодишње наставничко искуство. Иако је прегледала сву релевантну литературу, недостаје јој прецизније теоријско утемељење неких проблема. Међутим, у конкретним моделима и начинима за развијање културе говора, Миланка Станкић проналази најзанимљивије и најуспешније и врло објективно, систематично и аналитично издваја важне детаље које стручно презентује. Врло иновативним решењима осмишљава методологију и поступке. Из приказаних методичких модела, јасно је да кандидаткиња има и зрелост и способност да практично осмишљава конкретне часове са ученицима. Из наведених примера из праксе, јасно је да јој је рад на часу и задовољство и изазов.

VIII. КОНАЧНА ОЦЕНА МАГИСТАРСКЕ ТЕЗЕ

1. Да ли је теза урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме Да
2. Да ли теза садржи све битне елементе Да
3. По чему је теза оригиналан допринос науци
Пошто у методици српског језика има врло мало радова који се баве културом изражавања а посебно говорном културом ученика чиме се кандидаткиња највише бави, има доста оригиналних запажања и иновативних модела.
4. Недостаци тезе и њихов утицај на резултат истраживања Недостаци не утичу на резултате истраживања.

IX. ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене тезе, комисија предлаже:

- да се магистарска теза прихвати а кандидату одобри одбрана

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Љиљана Петровачки, редовни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, ментор

Др Гордана Штасни, ванредни професор за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, члан

Др Драгана Вељковић Станковић, доцент за ужу научну област Српски језик и лингвистика, Методика наставе, Филолошки факултет, Универзитета у Београду, члан

Нови Сад, 01. 10. 2013. год.

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.